

NORRKÖPING
SOCIALKONTORET

Verksamhetsstöd

KARTLÄGGNING

1(11)

2011-08-29

Handläggare, titel, telefon

Britt Birknert, programansvarig
011-152268

Socialnämnden

Narkotikakartläggning för 2010

Sammanfattning

Kartläggningen är avgränsad till Norrköpings kommun. Myndigheter som är delaktiga i kartläggningen är kriminalvårdsmyndigheten, socialkontoret och landstingets beroendeklinik. Polisen har inte deltagit i kartläggningen så resultatet för 2010 har jämförts med materialet för 2008 och 2009 från övriga nämnda rapportörer.

Kartläggningen ger ett mått på antal personer i kommunen som uppgiftslämnarna säkert har kunskap om har använt narkotika under 2010 och är inte ett mått på det faktiska missbruket. Resultatet belyser förändringar och inte omfattningen av alla som använder narkotika med det visar ändå på trender för missbruket av droger.

Totalt rapporterades 587 personer varav drygt 17 procent är kvinnor. Det är andelen ungdomar och unga vuxna upp till och med 24 år som ökar. Gruppen äldre från 25 år är i stort sett oförändrad både när det gäller antalet kvinnor och män.

Förändringen i användandet av olika preparat följer i stort tillgången. Tillgången har ökat för cannabis (hasch och marijuana), illegalt subutex, opiater (heroin mm) och tillgängligheten till "nättdroger" enligt rapportörerna. Användandet av övriga droger och Internetdroger har ökat i alla åldersgrupper.

Cannabis (hasch och marijuana) är den mest lättillgängliga och använda narkotikatypen. Användningen har ökat i alla åldrar för varje kartläggning. Den är den överlägset vanligaste narkotikan både bland ungdomar och äldre missbrukare och ses inte som "knark" på samma sätt som amfetamin eller heroin. Flera rapportörer uttrycker också oro för en mer liberal syn på *cannabis* bland unga, det ses inte som mer problematisk än att dricka alkohol.

Rapportörerna uttrycker en stor oro för ungdomar som använder "nättdroger" av olika slag och blandar lagliga och illegala läkemedel med andra narkotiska preparat och alkohol utan kännedom om effekter och verkningar på deras hälsa.

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Trenden att missbruka illegalt subutex håller i sig och har ökat i åldrarna från 20 år och äldre. I samma åldersgrupper sker även en ökning av opiater och amfetamin medan användandet av lugnande tabletter (bensodiazepiner) minskar något men ligger kvar på en hög nivå.

Bakgrund och syfte

Kartläggningar av antal personer som missbrukat narkotiska preparat och är kända av myndigheterna har genomförts sedan 1998. Syftet är att få en gemensam bild över vilka narkotiska preparat som är tillgängliga och hur de används i kommunen. Det har genomförts 12 kartläggningar.

Kartläggningarna är en del i ett gemensamt långsiktigt arbete mot narkotika. Den ger tillsammans med den årliga livsstilsundersökningen i kommunens skolor en bild av trender och utveckling av droganvändandet i kommunen. Tillsammans är de verktyg i kommunens gemensamma arbete med nolltolerans mot narkotika.

Den samlade och gemensamma bilden fungerar även som kunskapsunderlag, dels för politiska beslut och prioriteringar, dels som en utgångspunkt för planering och fortsatt gemensamt arbete inom området.

Metod

Myndigheter som är delaktiga i kartläggningsarbetet är kriminalvårdsmyndigheten, socialkontoret och landstingets beroendeklinik. Polismyndigheten har inte deltagit i kartläggningen för 2010. För att ändå få en bild över narkotikasituationen har resultaten jämförts med uppgifterna från övriga rapportörer åren 2008 och 2009. I övrigt har kartläggningen följt samma struktur som tidigare år. Ett antal rapportörer lämnar uppgifter om varje person de mött under året och som de via personens egen uppgift eller drogtest säkert vet missbrukat narkotika.

Socialkontoret ansvarar för att sammanställa uppgifterna. Uppgifterna avser initialer, kön, födelseår, typ av missbruk (*injektionsmissbruk en eller flera gånger, använt narkotika dagligen eller dagligen i perioder eller någon gång under 2010*), vilket eller vilka narkotiska preparat som personen har använt samt om de lever med eller har umgänge med barn. Kontroll för att undvika dubbelräkning har genomförts.

Avgränsning

Kartläggningen är avgränsad till Norrköpings kommun. Kartläggningen ger ett mått på antal personer i kommunen som uppgiftslämnarna säkert har kunskap om har använt narkotika under 2010 och är inte ett mått på det faktiska missbruket. Kartläggningen visar på trender och tendenser i missbruksmönstret när det gäller användande av preparat och nya droger. Den ger inte underlag för att bedöma hela missbrukets omfattning, den totala "ökningen" eller "minskningen".

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Tolkningsproblem, tillgång och tillgänglighet

Att narkotika är illegalt gör det svårt att få en rättvisande bild av missbruket samt tillgänglighet och tillgång. Resultatet belyser förändringar och inte omfattningen av alla som använder narkotika med det visar ändå på trender för missbruket av droger. Konsumtionen av narkotika kriminaliserades 1988 och 1993 skärptes påföljden för detta brott vilket ger polisen rättigheter att ta urin- och blodprov vid misstanke om eget bruk.

Det finns en nationell strategi för att minska narkotikamissbruket. I de kommunala programmen för hälsa och hållbar utveckling och socialpolitik är målet nolltolerans mot narkotika och dopning och att alla former av missbruk, beroenden och missbruksrelaterade skadeverkningar ska minska. Kommunen har satsat på det drogförebyggande arbetet och samverkar med olika aktörer i det lokala folkhälso- och brottsförebyggande arbetet.

På senare år har så kallade "nätdroger" blivit allt vanligare. Det kommer nya "nätdroger" hela tiden Det är droger som säljs över nätet som kan ha samma effekter som narkotika, men som ännu inte har narkotikaklassats. Ungdomar som vill ha tag på droger kan köpa både förbjudna och tillåtna droger via Internet.

En lagändring den 1 april 2011 innebär att polis och tull kan beslagta substanser som kan användas i missbrukssyfte. Åklagare kan sedan besluta att den beslagtagna substansen ska förstöras. Syftet är att hindra spridningen av farliga substanser som är på väg att klassas som narkotika eller hälsofarlig vara. Flera substanser som i dag klassas som hälsofarliga varor kan därmed narkotikaklassas.

Socialkontoret får kännedom om personer som använder narkotika på flera sätt. Samarbetet med polisens gatulangningsgrupp, närpolisen (NÄPO) och i viss mån ordningspolisen är viktiga informationskällor. Polisen rapporterar misstänkta narkotikabrott till socialkontoret och resultaten av drogtester. Misstankar om missbruk upptäcks även utifrån samarbetet med skolan, fritidsgårdar, sjukvården, föräldrar eller annan anhörig som tar kontakt.

I tidigare redovisningar av vilka narkotiska preparat som används framgår att förändringen i användandet av olika preparat i stort följer tillgången. Tillgången har ökat för cannabis (hasch och marijuana) och bensodiazepiner (lugnande läkemedel) samt illegalt subutex enligt rapportörerna. Tillgången på heroin ökade under hösten. Kokain lanseras på marknaden och flera rapportörer har uppgivit att tillgången har ökat i gruppen män äldre än 25 år.

Det framgår även av tidigare drogvaneundersökningar, numer *livsstilsundersökningar*, som genomförs i skolorna i kommunen varje år att många ungdomar känner någon som kan ge eller sälja narkotika till dem. Tillgängligheten är stor och ungdomar i de gäng där droger förekommer har ofta kontakt med äldre personer som är etablerade missbrukare som levererar droger.

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Insatser/aktiviteter mot narkotika och drogförebyggande arbete

Förebyggande insatser och tidiga insatser

För att minska nyrekrytering till narkotikamissbruk har kommunen satsat på drogförebyggande arbete som utgår från en gemensam handlingsplan. En samordnare för brotts- och drogprenventivt arbete har funnits sedan 2003. Samordnaren följer forskningen samt stödjer verksamheterna i arbetet. En kombination av insatser är nödvändiga där samverkan med både föräldrar, skolan och samhället i övrigt har stor betydelse för att det förebyggande arbete ska vara framgångsrikt.

Samverkan sker idag utifrån en gemensam organisation och en handlingsplan för barn i behov av stöd. Ett exempel på samverkan i Norrköping kan nämnas överenskommelsen mellan polismyndigheten och kommunen för att minska ungdomskriminaliteten¹ och modellområdesarbetet som bland annat syftar till att fortsätta att utveckla samverkan på alla nivåer, helhetsgrepp för preventivt arbete och tidiga insatser gällande barn och unga. Här inryms även satsningar inom det drogförebyggande arbetet.

Insatser och samarbete sker bland annat med grundskolan, gymnasieskolan, föräldrastödsarbete, stöd till barn till missbrukande personer, föreningslivet, samarbete med restauranger (fortsatt satsning mot narkotika på krogen som införlivats i kommunens ordinarie arbete där kommunen deltar i det nationella nätverk som bildats för att fortsätta satsningen – ”Krogar mot Knark”) och samarbete med Linköpings universitet/Campus Norrköping och Studenthälsan.

När det gäller *misstanke om missbruk* så har riktlinjer för hur detta ska hanteras i skolorna utarbetats och den 31 maj 2010 öppnade *Moa – mottagningen* i samarbete mellan social- och utbildningskontoret och Beroendekliniken. Det är en öppen mottagning för unga med drogproblem och deras föräldrar. Där kan rådgivning, samtals- och telefonstöd ges samt drogtestar kan göras. Även skolor kan få samma stöd vid oro för elever.

Arbetet för att stärka föräldrar i sin roll är viktigt, särskilt för riskutsatta barn. Barn som växer upp i riskmiljöer behöver extra stöd och det finns barngrupper för dessa barn som drivs i socialkontorets regi.

Vård och behandling

Ansvaret för vård av personer med missbruksproblem delas av flera huvudmän. Socialtjänsten svarar för den långsiktiga rehabiliteringen medan avgiftning, psykiska komplikationer i samband med missbruk samt substitutionsbehandling främst är ett ansvar för hälso- och sjukvården.

¹ Gemensam överenskommelse 100416.

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Kring målgruppen opiatmissbrukare (heroin, morfin, kodein) har socialnämnden sedan flera år ett samarbete med landstinget. Drygt 90 personer deltar i läkemedelsassisterad rehabilitering av opiatmissbrukare (LARO-behandling) på beroendekliniken.

Socialkontoret har riktlinjer och rutiner för arbetet med personer som har missbruk. En informationsbroschyr tydliggör vilka förväntningar man kan ha på socialkontorets insatser när det gäller stöd och hjälp för missbruksproblem. Det finns också stöd till personer med psykisk sjukdom och missbruk och stöd för anhöriga till personer som missbrukar.

Det pågår arbete med att implementera de nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården. Bostadssociala insatser som till exempel arbete mot hemlöshet är väsentligt, eftersom problem med hemlöshet och missbruk ofta har starka samband.

Erfarenheter pekar på att vi under senare år fått en allt större grupp socialt etablerade "brukare" av narkotika som i många fall aldrig har någon kontakt med myndigheter och/eller sjukvård. Mycket talar ändå för att de redan etablerade vuxna missbrukarna med ett pågående missbruk är kända av polisen, socialtjänsten, frivården eller sjukvården.

Resultat från kartläggningen

Totalt rapporterades 587 personer. Andelen män är knappt 83 procent och andelen kvinnor drygt 17 procent. Det är antalet ungdomar och unga vuxna upp till och med 24 år som ökar medan gruppen äldre från 25 år i stort sett är lika stor. Antalet ungdomar upp till 19 år har ökat jämfört med 2009 med 39, varav nio är flickor. Det är en ökning med drygt 57 procent. Antalet unga vuxna män 20 – 24 år har ökat med 23, eller knappt 21 procent. I den här gruppen minskade antalet kvinnor med tre.

Cannabis (hasch och marijuana) är den mest lättillgängliga och använda narkotikatypen. Användningen har ökat i alla åldrar för varje kartläggning. Den är den överlägset vanligaste narkotikan både bland ungdomar och äldre missbrukare och ses inte som "knark" på samma sätt som amfetamin eller heroin. Flera rapportörer uttrycker också oro för en mer liberal syn på *cannabis* bland unga, det ses inte som mer problematisk än alkohol. Drogen är lätt att få tag i och det finns en risk för att användandet sjunker ner i åldrarna.

Trenden att missbruka illegalt subutex håller i sig och har ökat i åldrarna från 20 år och äldre. I samma grupper sker även en ökning av opiater. Amfetamin har ökat något i grupperna upp till 24 år medan användandet av lugnande tabletter (bensodiazepiner) av olika slag ligger kvar på en hög nivå.

En annan ökande trend är användandet av övriga droger och internetdroger. Rapportörerna visar en växande oro för blandmissbruket och användandet av narkotika på helger som i allt högre grad består av en blandning av lagliga och olagliga droger, bland annat alkohol och lugnande tabletter.

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Det uttrycks en stor oro för ungdomar som använder "nätdroger" av olika slag och blandar lagliga och illegala läkemedel med andra narkotiska preparat och alkohol utan kännedom om effekter och verkningar på deras hälsa.

Precis som i narkotikakartläggningen för 2009 konstateras att andelen unga män under 24 år står för den största ökningen av narkotikaanvändning och att cannabis ökat mest.

Andelen som injicerar droger ligger i stort sett kvar på samma nivå som 2009 i det här jämförelsematerialet. Grupperna som använder narkotika "dagligen eller dagligen i perioder" eller "någon gång" är lika stora.

Totalt levde minst 207 barn och ungdomar 2010 antingen med en eller två föräldrar som missbrukar eller var berörda genom umgänge med förälder som missbrukar.

Resultat från andra undersökningar

Frågor om narkotika finns med i kommunens årliga livsstilsundersökning och de senaste resultaten visar på att drygt 14 procent av eleverna i gymnasiets årskurs 2 och knappt 7 procent av åk 8-eleverna i Norrköping *använt narkotika*, främst cannabis, men en högre andel av eleverna än tidigare uppger att de också provat andra droger.

I gymnasiegruppen har andelen minskat med någon procentenhet (obs osäkerheten i underlaget), och ligger ett par procentenheter lägre än riket². I åk 8 har andelen pojkar som använt cannabis ökat från 4 procent till 8 procent, vilket förstås är oroande och behöver bevakas.

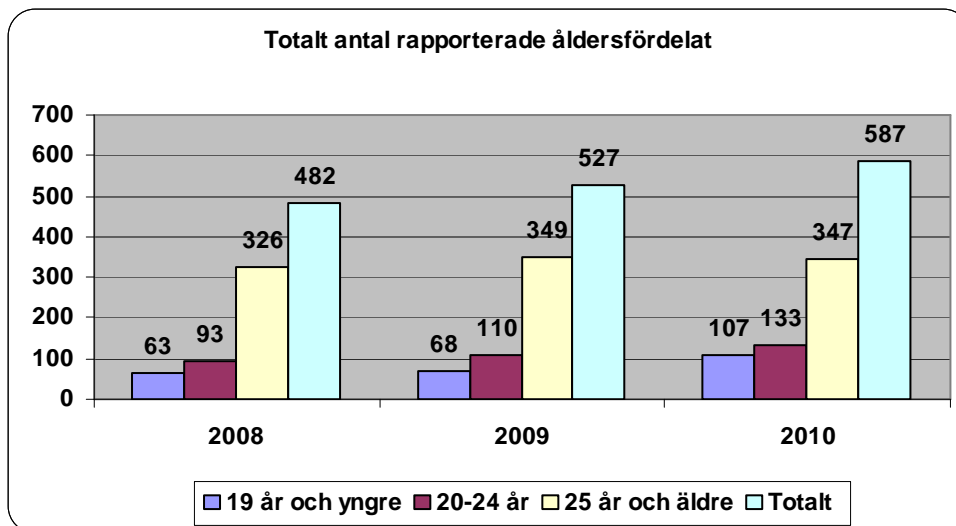
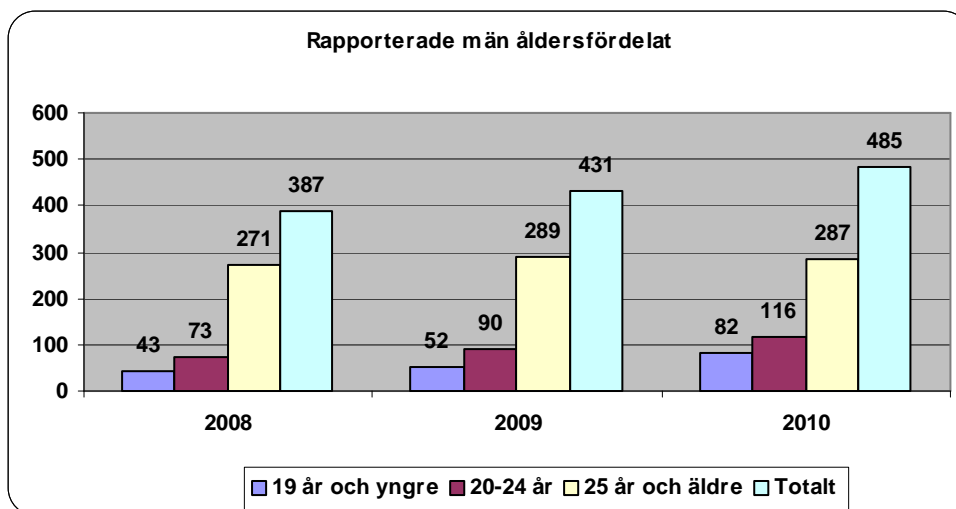
Undersökningen "Ung i Norrköping" 2008 visade att en högre andel av flickorna använde sömntabletter och lugnande medicin (även receptfria läkemedel) medan högre andel pojkar använder cannabis och annan narkotika.

² CAN Drogvaneundersökning 2009

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Resultat i diagramform*Diagram 1 - Totalt antal rapporterade**Diagram 2 - Totalt antal rapporterade män*

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Diagram 3 - Totalt antal rapporterade kvinnor

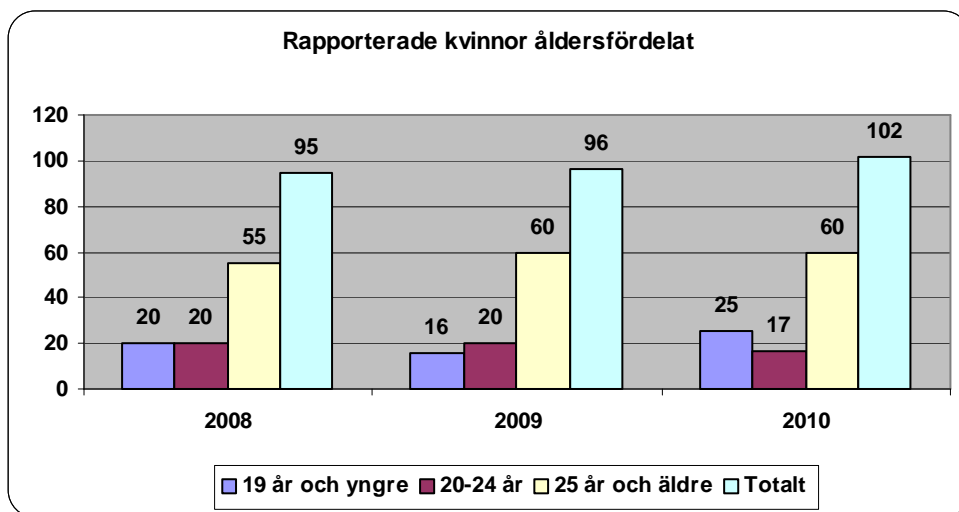
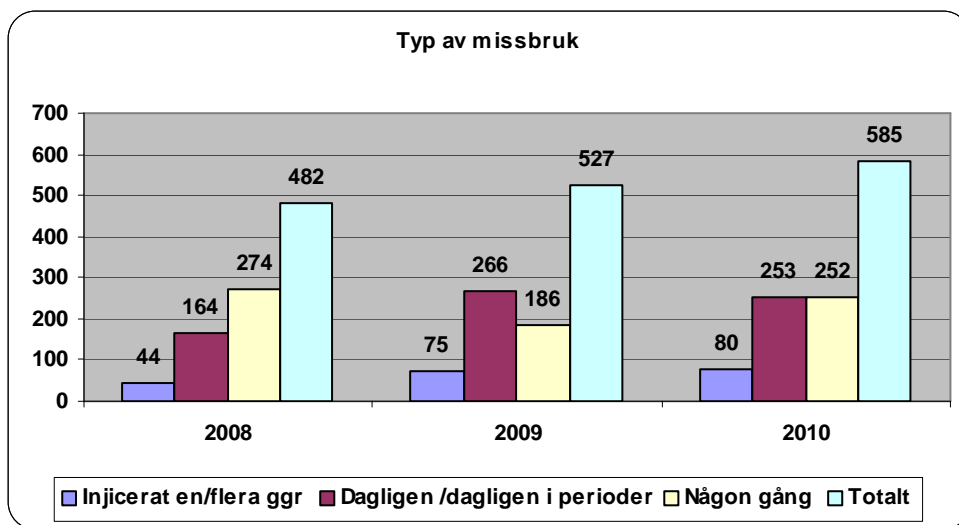

Diagram 4 – Typ av missbruk

Typ 1 – injicerat narkotika en eller flera gånger under året och avser injektionsmissbruk av främst opiater (heroin och morfin) och amfetaminer samt illegalt subutex. Typ 2 – använt narkotika dagligen eller dagligen i perioder under året (ej injicerat) och typ 3 – använt narkotika någon gång under året.

Diagram 5 – typ av droger totalt

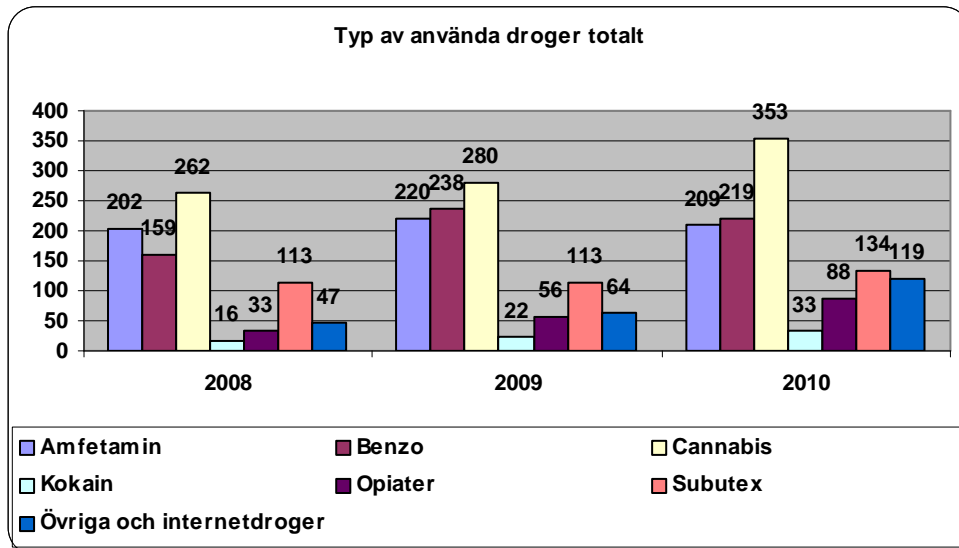
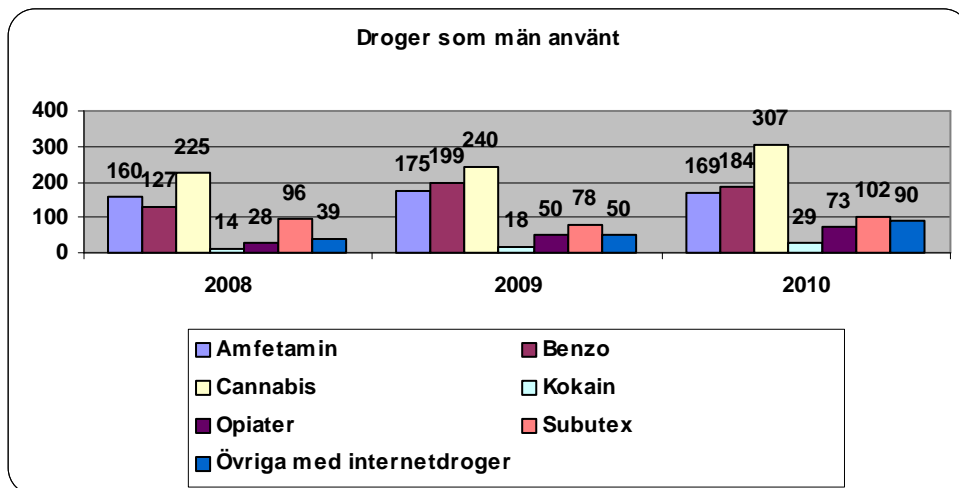

Diagram 6 –typ av droger män

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Diagram 7 – typ av droger kvinnor

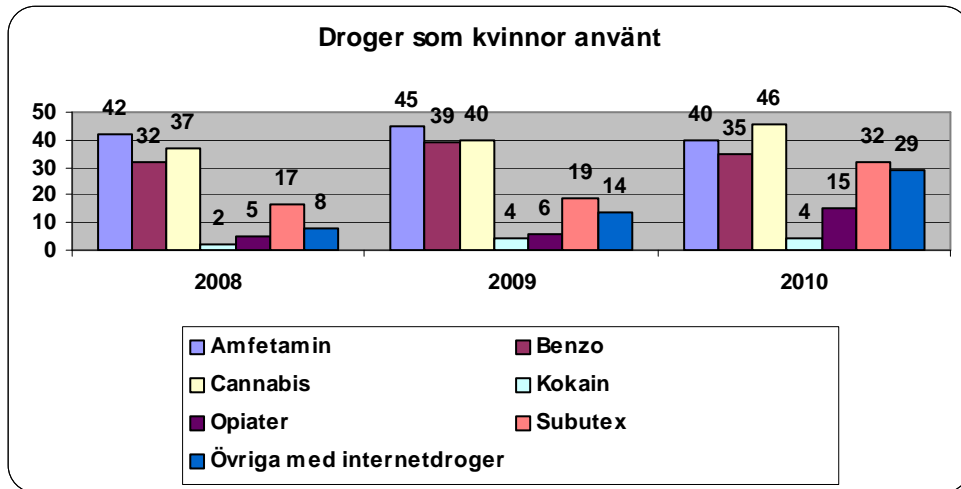
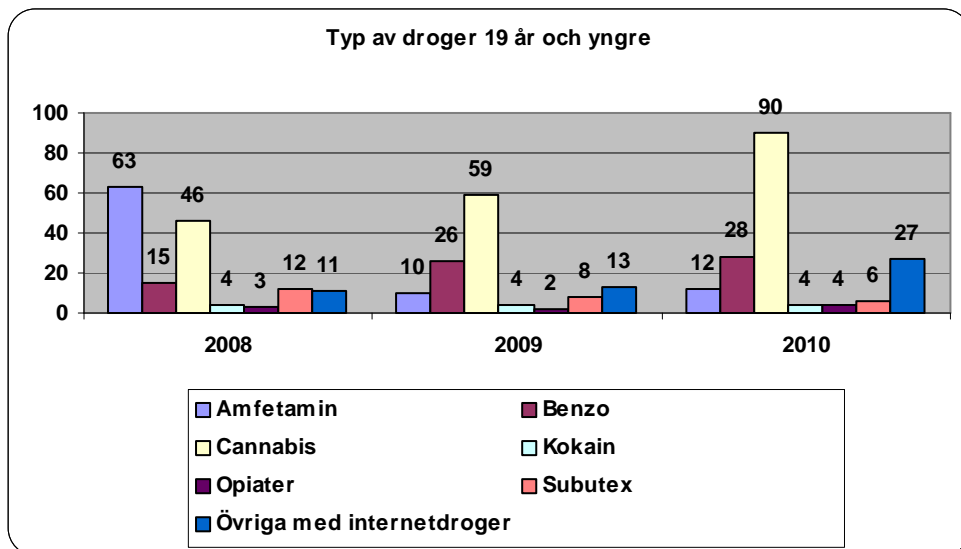

Diagram 8 – droger ungdomar till och med 19 år

Socialkontoret

2011-08-29

Verksamhetsstöd

Diagram 9 –droger åldersgruppen 20 – 24 år

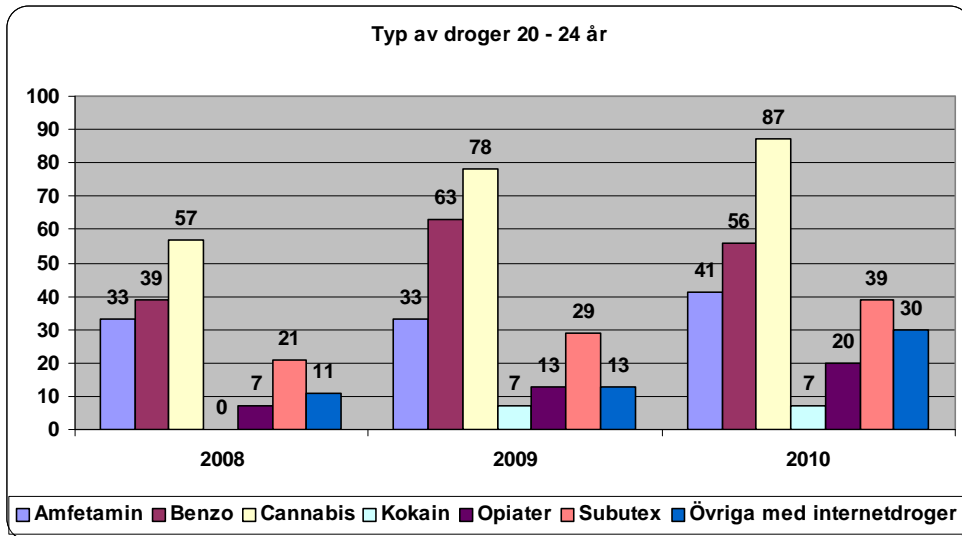

Diagram 10 –droger åldersgruppen äldre än 25 år

